

Список використаних джерел:

1. Байцура Т. Закарпатоукраїнська інтелігенція в Росії в першій половині XIX століття / Т. Байцура. – Пряшів: Відділ української літератури Словацького педагогічного вид-ва, 1971 – 219 с.
2. Закидальський Т., Кирик Д. Про спадщину Івана Мірчука / Т.Закидальський, Д. Кирик // Філософська і соціальна думка. – 1993. – №4. – С. 101-105.
3. Мірчук І. Петро Лодій та його переклад „Elementa Philosophiae” Баумейстера / І. Мірчук // Філософська і соціальна думка. – 1993. – №4. – С. 106-125.
4. Скабичевский А.М. Очерк истории русской цензуры / А.М. Скабичевский. – СПб.: Либроком, 2016. – 504 с. – С. 132.

Костов О.В.

студент,

Донецький національний технічний університет

ФЕНОМЕН ПАРОДІЙНОЇ РЕЛІГІЙНОСТІ

Актуальність вивчення феномену пародійної релігійності полягає у сьогоденності проблем, які порушує ця форма нової релігійності. Вона виступає проти клерикалізації сфер суспільства, не пов'язаних із церковним буттям індивідів, натомість специфічними, філософськими та псевдорелігійними засобами спонукає з іронією та розумінням відноситися до принципу «вірую, тому що абсурдно».

Актуальність полягає не лише у часовому чиннику, а й у просторовому. По-перше, через активне поширення ідей пародійних релігій через інтернет та пресу, інформаційний простір сучасного суспільства став доступною платформою для передачі та розвитку ідей пародійних релігій на різних рівнях суспільства. По-друге, зважаючи на аспект швидкого інформаційного поширення, пародійні релігії з часу свого виникнення вже стали популярним у країнах східної Європи, зокрема й в Україні [1, с. 131]. Ми є свідками розвитку нового цікавого релігійного формування, народженого у новій постмодерній традиції, тому ця тема складає собою не аби який інтерес для ґрунтовного наукового дослідження.

Є. О. Гаврилов у статті «Игровая религиозность как репрезентант современных тенденций социального развития» розглядає феномен пародійної релігійності через призму концепту гри як передумови розуміння людської природи, як квінтесенції сучасної культури. Він виділяє декілька варіантів пародійної, або ігрової релігійності. Виходячи зі змісту і спрямованості проєктів, з певною часткою умовності можна говорити про її три типи основні різновиди: фентезійний, антиклерикальний, політичний (політико-орієнтований) [2, с. 195].

Діапазон змістовних і стилістичних компонентів пародійних релігій фентезійного типу досить широкий. Залежно від вихідного сюжету вони можуть виражатися в неоязичницьких візуалізаціях, наукоподібних

концептуалізаціях, футуристичних і апокаліптичних очікуваннях тощо. Сьогодні перелік подібних груп включає в себе, наприклад, такі поширені рухи, як джедаїзм, дудеїзм, шанувальників Ктулху. Є. О. Гаврилов пише, що «загальною характеристикою фентезійного варіанту ігрової релігійності є рекреативна спрямованість і реалізація ескапістських інтенцій» [2, с. 195].

Відтворюючи основні соціальні характеристики фентезійних рухів, такі течії, як пастафаріантство, боконізм, гуглізм, культ Невидимого Рожевого Єдинорога, церква НедоМудреця тощо, мають виражену своєрідність. Вони зазвичай позбавлені прив'язки до художніх творів, а привертають до себе увагу підкреслено іронічним характером і полемічною антиклерикальною спрямованістю. Так проявляється антиклерикальний варіант пародійної релігійності. Об'єктом пародії можуть бути як окремі релігії, старі і нові, або релігія в цілому. У прагненні заявити про себе в публічній і легітимній формі проявляється характерна для ігрової релігійності тенденція до гротеску і доведення ситуації до абсурду. Але робиться це не стільки для епатажу і розваги, скільки в силу бажання відстояти цінності світського суспільства, використовуючи при цьому привілеї релігій, що гарантуються деякими державами.

Релігії стають предметом критики не випадково. Вони сприймаються атеїстичною, безрелігійною частиною суспільства як джерело соціальної дискримінації, тоталітарного мислення, як приклад несправедливо привілейованого становища в суспільстві [3, с. 105]. Однак слід зазначити, що пропонуючи власні проекти соціального порядку, засновані на ідеях свободи і плюралізму, такі течії виконують не тільки конструктивну, але і деструктивну по відношенню до деяких усталених форм соціальності функцію.

У пародійних релігіях політико-орієнтованого типу релігійний антураж і іронічний дискурс виступають в якості оформлення того чи іншого соціально-політичного проекту. Як зауважує Є. О. Гаврилов, дискордіанство, церква евтаназії, місіонерська церква копімізму тощо, «націлені на вирішення злободенних соціальних завдань, включаючи їх в центр реформістських програм, правда, вони формулюються в звичному для ігрової релігійності абсурдно-іронічному вираженні» [2, с. 197]. Однак тут виводиться на другий план прагматичний підхід до вирішення поставлених завдань. Діяльність політико-орієнтованих пародійних спільнот можна розглядати як живе втілення вольтерівського переконання в соціальній корисності релігійної віри. Оголошуючи сакральною серцевиною свого ігрового проекту значиму соціальну ідею, використовуючи можливості і статус релігії, їх представники мають шанс реалізувати свій план або обмежуються залученням уваги суспільства до деяких гострих соціальних проблем.

Як правило, існуючий соціальний порядок в політико-орієнтованих спільнотах піддається ревізії. Так, в дискордіанстві під критику потрапляє концепція порядку, стабільності, гармонії в цілому. Сакральним початком в цій доктрині оголошується хаос. Церква евтаназії за допомогою доведеної до абсурду соціальної дійсності прагне досягти мети – актуалізації проблем демографії та екології. Послідовники копімізму використовують релігійну

оболонку своєї активності для досягнення цілком конкретної, утилітарної мети – реформування законодавства та державної політики в сфері регулювання авторського права. За основу береться теза про свободу некомерційного поширення інформації [4].

Таким чином, поширення пародійної релігійності продиктовано зміною соціальних умов. Відбувається істотне корегування звичного способу життя індивідів, що нерідко пов'язано з втратою сенсу існування і соціальної ідентичності. Пародійна релігійність як реакція на соціальні трансформації веде не просто до адаптації індивідів до нових умов, але також і до продукування оригінальних форм релігійності та соціальності взагалі. Народження соціально-релігійних проектів пародійної релігійності є ні що інше як вбрані в релігійну форму прагнення індивідів знайти міцні онтологічні підстави власного існування, ясні координати своєї поведінки шляхом конструювання цих підстав.

Список використаних джерел:

1. Мицько Р. Пародійні культури як елемент сучасної культури / Р. Мицько // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Історичне релігієзнавство. – 2013. – Вип. 8. – С. 126-131. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/NznuoairD2009_2013_8_14
2. Гаврилов Е. О. Игровая религиозность как репрезентант современных тенденций социального развития / Е. О. Гаврилов // Вестник Кемеровского государственного университета, 2015. – С. 193-198.
3. Мицько Р. М. Історія та релігійна складова пародійного культу пастафаріанства / Р. М. Мицько // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Історичне релігієзнавство. – 2014. – Вип. 9. – С. 103-108. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/NznuoairD2009_2014_9_12
4. Фаликов Б. Властелины «копий». Партия интернета основала новую религию / Б. Фаликов // ЦентрАзия [Электронный ресурс]. – Режим доступу : [//www.centrasia.ru/newsA.php?st=1327324920](http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1327324920)

Мацьків В.В.

студент,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

ПЕРШІ СПРОБИ ОСМИСЛЕННЯ ТВОРЧОСТІ Ф.М. ДОСТОЄВСЬКОГО В РОСІЙСЬКІЙ ФІЛОСОФІЇ

Творчість Ф. М. Достоевського стала центром досліджень і певною передумовою багатьох напрямків філософії. Як зазначають укладачі збірки «Творчість Достоевського в російській думці»: «Духовна глибина спадщини Достоевського, разом з його багатогранністю і притаманною суперечливістю, дозволяли ідеологам абсолютно різних течій європейської думки – ніцшеанства, християнського соціалізму, персоналізму, «філософії життя»,